

۱۴۵۷۴۸۶

۹۵۱۹۱۰

زلزله بولاعی

منظومه

استاد سید محمد حسن ناصحی

انتشارات پیشگامان پژوهش مدار

۱۳۹۵

سرشناسه: ناصحی، سید محمد حسن، ۱۳۱۱.
عنوان و نام پدیدآور: زلزله بولاغی / سید محمد حسن ناصحی.
مشخصات نشر: تهران: پیشگامان پژوهش مدار ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری: ۱۱۶ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۲۹-۰۷-۱
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: ترکی.
موضوع: شعر ترکی آذربایجانی ایران - قرن ۱۴
Azerbaijani poetry - Iran 20th century
رده بندی کنگره: ۸۱۳۹۵ ز ۸ / ۱۸۲۴ / ن ۳۱۴ PL
رده بندی دیویی: ۸۹۴ / ۳۶۱۱
رده کتاب‌ناسی ملی: ۴۴۷۱۷۲۲

انستارات پیشگامان پژوهش مدار

زلزله بولاغی

منظومه

• شاعر: استاد سید محمد حسن ناصحی

• ویراستار ادبی: دکتر حمید سفیدگر شهانقی • مترجم: آرزو صفرخانلو

• چاپ: اول ۱۳۹۵ • شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

• چاپ و صحافی: پردیس دانش

• شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۲۹-۰۷-۱

• قیمت: ۱۲۰۰۰۰ ریال

• تلفن: ۸۸۳۴۵۲۱۷ / نامبر: ۸۸۳۴۵۲۱۸

• حق چاپ محفوظ است.

• نشانی: تهران. خیابان کریم خان زند. خیابان ماهشهر. نبش خیابان یگانه. پلاک ۳. واحد ۲۱

فهرست

- پیش گفتار ناشر: زلزله‌بولاغی دابانی: بروز تا امروز ۵
- پیش گفتار شاعر: زلزله‌بولاغی نثر یازیدی ۹
- مقدمه استاد کریم مشروطه‌چی (سؤنمز) آنا: نی، معجریسی ۱۱
- یادداشت دکتر مرتضی مجدفر: خوی نگار مکتبی بیجرائی ۱۹
- یادداشت دکتر حمید سفیدگر شهانقی: نیسگیل، نوب تالزی، ناصحی ۲۳
- یادداشت استاد جواد دربندی: ناصحی، زلزله‌بولاغینین تروج شاعری ۲۷
- یادداشت سرهنگ حسین جواد: زلزله‌بولاغی و خاطرات گم‌سده کادک ۳۱
- زلزله‌بولاغی: اول بؤلوم ۳۵
- زلزله‌بولاغی: ایکیمجی بؤلوم ۴۹
- زلزله‌بولاغی: اوچومونجی بؤلوم ۷۱
- سون سؤز ۱۰۳
- توضیحات زلزله‌بولاغی: اول بؤلوم ۱۰۹
- توضیحات زلزله‌بولاغی: ایکیمجی بؤلوم ۱۱۲
- توضیحات زلزله‌بولاغی: اوچومونجی بؤلوم ۱۱۴

زلزله بولاغی؛ داستانی از دیروز تا امروز

ابراهیم اصلانی

مدیر مسئول انتشارات پیشگامان پژوهش مدار

حیدر بابا، آغا جلارین اوجالدی

اما حئیف، جاولانلارین قوجالدی!

شهریار

ماهنامه خوی نگار با هدف شناساندن فرهنگ- شهر خوی و کمک به توسعه و پیشرفت آن، از شهریور ماه ۱۳۸۹ انتشار خود را آغاز کرد و تا اسفند ماه ۱۳۹۴ شماره ۶۰ آن منتشر شد. اینجانب در این مدت، افتخار آن را داشتم، سردبیر ماهنامه‌ای باشم که رجب ارتباط دوباره من با زادگاهم شده بود. خوی نگار از زمان انتشار، زمینه‌ساز تجدید و تقویت ارتباطات و حلقه اتصال بسیاری از همشهریان، به‌ویژه قدیمی‌ها بود. جوانان دیروز خوی، امروز ایرانیان پنهان دیده و روشن ضمیر هستند که هر کدام زمانی طولانی را به خدمت صادقانه و انجام وظیفه درانده و اینک با عشق و یاد زادگاه عزیزشان و مرور خاطرات کودکی و جوانی، روزگار سپری می‌کنند. «زلزله بولاغی» نام چشمه‌ای معروف است که بنا به روایت خسرو سنائی در کتاب دایره المعارف «شهر من خوی»، پس از زلزله سال ۱۲۷۸ش (۱۹۰۰م) خوی، پدید آمده است. سرهنگ حسین جوادی همشهری متین و صاحب قلم ما، در خوی نگار شماره ۲۹ (بهمن ماه ۱۳۹۱) به زبانی ادبی از استاد سید محمدحسن ناصحی تمنا کرد تا: «شهریار آسا، زره لطف و محبت قطعه شعر کوتاهی در توصیف زلزله بولاغی، این چشمه زیبای تاریخی

مادرستان ما بسرایند و به سینۀ تاریخ بسپارند. شاعر توانای شهر ما قطعاً می‌داند که این آب‌های زلال چشمه‌های خوی، اشک طبیعت و روزنهٔ امید و حرکت نسل‌های آیندهٔ ماست. این تمنا، باب‌طبع شاعر قرار گرفت و از همان زمان سرودن شعر زلزله‌بولاغی را شروع کرد، اما کسی تصور نمی‌کرد، داستان تا این حد به درازا بکشد. چرخش قلم به نام زلزله‌بولاغی، استاد ناصحی را با مجموعه‌ای گسترده و پیچیده از خاطرات مکان‌ها و رویدادها از یک طرف و یاد انسان‌هایی کم‌توقع، اما نجیب و بزرگوار از طرف دیگر، درگیر کرد. بعد از مدت‌ها تلاش فکری و عاطفی ناصحی و پیگیری‌های مکرر ما، بسیار خرسندیم که حاصل آن تمنا، منظومه‌ای شیرین و بادماندنی شد که نه فقط نام زلزله‌بولاغی را ماندگار می‌کند، بلکه برای خوبی‌های دیروز و امروز، یادآور نعمت‌ها و موهبت‌های الهی به سرزمین زر خیز و سرسبزشان خواهد بود.

بکتهٔ ظریف شنیدنی آن که، اشعار استاد ناصح به فارسی است و تنها زیبایی و جادوی زلزله‌بولاغی، شعر را واداشته است تا برای اولین بار شعر ترکی بگوید. زلزله‌بولاغی ۱ در خوی‌نگار ۷ (شمارهٔ ۱۰، یو. ماه ۱۳۹۳) منتشر شد و مورد استقبال اهل ادب و عموم همشهریان خوبی قرار گرفت. اما همان‌طور که انتظار می‌رفت، این چشمهٔ جوشان هم‌چنان در حال جوشش بود و استاد ناصحی با سرفتن بخودها و یادآوری‌های خاطرات از طرف دوستان و علاقه‌مندان، از همان زمان سرودن زلزله‌بولاغی ۲ را آغاز کرد. زلزله‌بولاغی ۲ که طولانی‌تر هم بود، در خوی‌نگار ۵۴-۵۳ (مرداد و شهریور ۱۳۹۱) چاپ شد.

این پایان داستان طولانی زلزله‌بولاغی نبود. ناصحی با واکاوی مکرر خاطرات، به عمق شور و احساسات ناخودآگاهش رسیده بود و دیگر این جوشش درونی، دست خودش نبود. کودکی ناصحی بازگشته بود و این کودک سرکش و پرشور، به این زوایا قصد بازگشت نداشت! کاش می‌شد با روشی، حالات و عواطف وصف‌ناپذیر ناصحی در این راه را ثبت کرد، او از یک طرف، با ادب و حیایی خاص که جزء ویژگی‌های شخصیتی خوبی‌هاست، نمی‌خواست کار ما را بیشتر کند، اما از طرفی هم، نمی‌توانست قلمش را زمین بگذارد. یادآوری‌های و نوازش‌ها، بازی‌های و شیطنت‌ها و صفا و سادگی ایام کودکی و نوجوانی، اگر چه برای همه می‌تواند شیرین و جذاب باشد، اما ناصحی دلش نیامد فرصت را از دست بدهد؛ او این شیرینی و صفا را برای خودش و برای ما، ثبت کرد. به این ترتیب، زلزله‌بولاغی ۳ هم سروده شد. زلزله‌بولاغی، این رفیق قدیمی ناصحی، جوششی از خود به او هدیه داد تا هم یاد انسان‌هایی که ساده و بی‌آلایش زندگی کردند، ماندگار بماند و هم پس از این، نام زلزله‌بولاغی و ناصحی، با هم تداعی شود.

بعد از ۳ قسمت زلزله‌بولاغی، ناصحی اختتامیه‌ای هم بر آن نوشت که اگر چه، سخن پایانی

است اما حال و هوای خدا حافظی هم دارد. در هر حال، این منظومه بلند و مفصل، در مجموع به بیش از ۱۱۰۰ بیت رسید. آن چه می خوانید، بارها توسط شاعر بازبینی و اصلاح و هر بار ابیاتی به آن افزوده شده است. از استاد ناصحی خواستیم در کنار متن شعر، زحمت توضیح بعضی از کلمات را هم بکشد و ایشان هم پذیرفت. در هر قسمت، بعضی از واژگان توضیح داده شده اند، اما برای حفظ نظم و یکدستی متن شعر، این توضیحات یک جا و در پایان کتاب آمده است.

زحمت ویرایش شعر برای چاپ در مجله خوی نگار، با دوست فرهیخته و صاحب نظر در ادبیات زبان ترکی، دکتر مرتضی مجدفر بود که وی با جدیت تمام و صرف وقت بسیار، این کار را به انجام رساند. همراهی استاد مجدفر، برای من غنیمتی بوده است و همیشه مرهون بزرگواری ایشان هستم. موضوع انتخاب لهجه یا گویش شعر (به ترکی معیار یا لهجه خویی)، از موارد قابل بحث مناقشه برانگیز بود و هر کدام از دوستان دلالی داشتند. در تجدید چاپ منظومه زلزله بولاغی به شکل کتاب، با تأکید استاد ناصحی و مشورت دوستان دیگر، قرار شد که لهجه خویی شعر حفظ شود. این گویش هم، ثبت و ماندگار شود. اگرچه نظر شاعر در مورد گویش خویی، بیشتر اعمال شده است، با این همه، زحمت ویرایش ادبی را دکتر حمید سفیدگر شهانقی برعهده داشت که وقت زیادی برای این کار صرف کرد. یادداشت متین و ارزشمند وی نیز جای سپاس دارد. از بزرگواران دیگری که به لطف کرده و به احترام ادبیات آذربایجان و استاد ناصحی، یادداشتی برای کتاب نوشتند: استاد کریم مشروطه چی (سؤنمز)، استاد جواد دربندی، دکتر مرتضی مجدفر و سرهنگ جواد، بسیار ممنونم.

از همت و حمایت دکتر ابراهیم فتح الهی، دکتر سیدصهباخان، محمدعلی انصاریان و محمد سردارلو، در زمان انتشار ماهنامه خوی نگار که زمینه ساز برآورد زلزله بولاغی شد، سپاسگزارم. زحمت عمده حروف چینی منظومه و همچنین امور گرافیکی و طراحی این کتاب، بر عهده آرزو صفرخانلو بود که از او هم تشکر می کنم.

شعر با انبوهی از واژگان، مفاهیم و اسامی افراد، یادآور بخشی از زندگی و فرهنگ مردمی است که روزگاری در شهرمان زیسته اند و اینک فقط نامی از آنان باقی مانده است. اگر برایتان مقدور بود، گفت و گوی ماهنامه خوی نگار با استاد ناصحی را در شماره ۳ (آبان ماه ۱۳۸۹) بخوانید. فایل این گفت و گو از طریق سایت مجمع خویی های مقیم استان تهران، قابل دسترسی است. منظومه بلند زلزله بولاغی را تقدیم می کنیم به همه خویی هایی که هر جا هم باشند، کوچه ها، خیابان ها، محلات، کوه ها، چشمه ها، سرسبزی ها، باغ ها و زیبایی های دیگر زادگاه شان را از خاطر نمی برند. خوی، شهر من همیشه آباد و سربلند بمانی.